

FASE 1: TREBALL PREPARATORI

INFORME DE LA SESSIÓ DE DEBAT SECTORIAL:

IDENTITAT, CULTURA I EDUCACIÓ

INFORME DE LA SESSIÓ DE DEBAT SECTORIAL: IDENTITAT, CULTURA I EDUCACIÓ

Dia: 09/10/2025	Hora: 15.00h	Lloc: Ingeni Coworking Europa
Participació: 15 persones (11 dones i 4 homes)		

Ordre del dia de la sessió

- Benvinguda institucional i presentació genèrica del procés i de la sessió
- Contextualització i explicació de la dinàmica que es realitzarà i del programa de la jornada **5'**
- Presentació d'informació de context **15'**
- Treball en grups: Identificació de característiques d'un futur a assolir/ un futur a evitar en relació a l'àmbit de debat de referència del sector **20'**
- Treball en plenari: Posada en comú i classificació de les targetes **20'**
- Treball en plenari: Identificació de reptes/dificultats per assolir el futur desitjat **50'**
- Distribució d'un qüestionari d'avaluació **5'**
- Agraïments i comiat

Introducció a la sessió

Elisenda Vives i Manel Riera, copresidents del Comitè Rector del procés participatiu "Tracem el futur d'Andorra en un món que canvia", donen la benvinguda a la sessió i contextualitzen que aquest projecte té l'objectiu de definir, de manera col·lectiva, els reptes de l'Andorra dels pròxims anys.

Indiquen que aquestes sessions, organitzades amb la voluntat de recollir aportacions de la ciutadania, dels agents socials, econòmics i culturals, són una primera fase del projecte. Durant el mes de gener del 2026 s'impulsarà una assemblea ciutadana, la segona fase del procés, formada per una mostra representativa de la societat andorrana.

Yvan Lara, d'Andorra Recerca i Innovació, explica que aquest procés participatiu està impulsat des del Govern, el Consell General i els Comuns. La secretaria tècnica és assumida per Andorra Recerca i Innovació i compta amb el suport tècnic de la Secretaria d'Estat d'Igualtat i Participació Ciutadana. Afegeix que s'ha contractat a una empresa per dinamitzar les sessions sectorials i parroquials amb la ciutadania, EDAS. Remarca que aquest treball parteix d'un exercici previ de definició de reptes de futur de la societat andorrana, recollits en el procés "Andorra: reptes de futur" dut a terme l'any 2021.

Manel Gil, d'EDAS, planteja que l'objectiu de la sessió és doble:

- D'una banda, construir una visió en positiu, sobre quin és el futur desitjable en relació amb els àmbits de debat en el context andorrà.
- D'altra banda, identificar des de la perspectiva de les participants què cal tenir en compte per assolir aquest futur desitjat, és a dir, recomanacions.

Recull d'aportacions de la sessió

En relació a les visions de futur i els escenaris desitjables, es recullen les següents aportacions:

- **Identitat, cultura i educació:**
 - Una Andorra on la ciutadania tingui una visió compartida i una identitat comuna, amb la llengua com a eix identitari.
 - Una Andorra que integra la població migrant amb la qual es comparteix i es dona a conèixer la cultura andorrana i els seus símbols i costums.
 - Una Andorra que hagi definit una identitat pròpia, començant des de les institucions, les quals han posat en valor les tradicions que els identifica i les transmet de manera efectiva mitjançant els diferents sistemes educatius.
 - Un país que vetlla per la memòria històrica.
 - Un país que accepta i reconeix la multiculturalitat i que, alhora, integra aquestes persones en la societat andorrana. Un país amb una identitat integradora i tolerant amb aquelles persones que són tolerants.
 - Un país que continua sent neutral i que no té complexos de ser qui és.
 - Una Andorra que esdevé referent internacional a partir d'una imatge que reforça els valors positius que la caracteritzen: seguretat, qualitat de vida, sostenibilitat, natura, esport.
 - Un país que és conegut i reconegut en el concert internacional i que manté la seva essència actualitzant els valors comunitaris a la realitat i a les demandes socials actuals.
 - Una Andorra que ha sabut mantenir-se reconeguda, defensant la cultura i els valors que els identifiquen i que ha estat exigent en incorporar les persones estrangeres a la seva llengua i cultura com a element d'integració al país.
 - Una Andorra que permet tenir a la ciutadania un projecte vital dins del país (habitatge, drets laborals, benestar social...).
 - Una Andorra en la que la cultura està present de manera evident a la societat, que és propera a la població de residents i també als turistes i visitants i que permet ser una referència del passat per assolir el futur tenint presents les arrels pròpies, les tradicions i els valors de treball, esforç i senzillesa.
 - Un país que conserva els tres sistemes educatius públics (andorrà, espanyol i francès) al nucli del sistema educatiu.
 - Un sistema educatiu que dota a l'alumnat d'aprenentatges vivencials, com ètica, economia personal, sistema polític andorrà i que fomenta l'esperit crític.
 - Un sistema educatiu amb metodologies més innovadores.
 - Un sistema educatiu, acompanyat també d'un mercat laboral, més conciliador amb els ritmes familiars.
 - Una Andorra que disposa d'un sistema educatiu coherent, on l'administració andorrana promou la unificació de competències i criteris entre els diferents sistemes educatius, els quals comparteixen un mapa de criteris que incorpora la llengua catalana, la transmissió de valors, la cultura del país i l'educació emocional en el seu centre.

- Un sistema educatiu que valora el talent, que potencia els aprenentatges i els coneixements.
- Un sistema educatiu amb un rati d'alumnat que permet mantenir una atenció i una educació de qualitat.
- Un sistema educatiu que té en compte l'alumnat amb necessitats educatives especials, així com també aquells amb altes capacitats.
- Un sistema educatiu que posa en valor la formació professional, orientada a professions necessàries pel país.
- Un sistema educatiu amb una educació infantil gratuïta i posada en valor.
- Una Andorra que disposa d'un sistema universitari que combina la formació presencial i en línia, sent un referent internacional amb aliances i convenis amb les millors universitats del món.
- Una Andorra que té una educació inclusiva, que posa èmfasi en la transmissió de valors, que està adaptada a les noves tecnologies i que té una presència important de la cultura andorrana en els continguts.
- Una escola que és exemple de convivència i gestió multicultural, que posa el focus en l'enriquiment de la cooperació i integració de diferents cultures i que promou la cultura i la llengua andorranes per tal de mantenir-les, fent-ne partícips a la resta de col·lectius.

Per tal d'assolir aquests futurs desitjables, les persones participants fan algunes recomanacions:

- **Identitat, cultura i educació:**

- La llengua ha de ser l'eix identitari, vertebrador, de la cultura andorrana.
- Construir identitat a través de la literatura, de la cultura popular, dels actes culturals, impulsat des de les institucions (a partir de referents comuns, de simbologia).
- Elaborar un pacte social i cultural per integrar les persones d'altres cultures, fent un acompanyament real a la immigració, cercant-los als seus propis espais comunitaris i laborals, donant facilitats per aprendre la llengua, apropar-se a les institucions nacionals, i facilitant el reagrupament familiar.
- Ser més exigents en la integració dels estrangers basada en la integració mútua però sent fermes en la necessitat que siguin acceptades la cultura i llengua pròpies del país per evitar la colonització i la pèrdua dels propis referents. Les institucions han de ser partícips en aquesta integració, oferint per altra banda igualtat en l'accés de drets de forma igualitària.
- Cal defensar un andorranitat conscient que permeti explicar d'on venim, i recuperar i posar al dia els valors tradicionals, per tal de ser capaços de projectar-ho interiorment i externament.
- Posar límits a les cultures no integradores o no tolerants, vetllant perquè els infants facin l'escolarització obligatòria, garantint els drets de les dones i les minories socials.
- Fomentar la cultura andorrana als mitjans de comunicació i les xarxes socials, en contraposició a d'altres cultures que la desdibuixen i influencien, com l'americana o l'espanyola.
- Esdevenir referent esportiu com a valor de país (marca Andorra).
- Mantenir i promocionar conceptes positius sobre la imatge del Principat.
- Treballar per evitar que les persones residents tinguin prejudicis envers la cultura i símbols andorrans.
- Fomentar el teixit associatiu, tant entre el jovent com entre la infància.

- Promoure el paper de les associacions i entitats culturals en la transmissió cultural a les escoles.
- Augmentar l'oferta cultural pròpia i aliena, oferint espais i suport a artistes emergents, i donant més visibilitat a la cultura a la societat.
- Fer compatible tradició i cultura amb progrés i evolució.
- Actualitzar la tradició per fer-la propera i moderna.
- Promoure la cultura pròpia amb suport a les associacions i activitats culturals del país.
- Promoure un sistema educatiu que trobi un equilibri entre els punts forts dels sistemes espanyol i francès (centrats en els aprenentatges i els coneixements, en el talent i en una educació de qualitat) i el sistema andorrà (que té uns bons aprenentatges vivencials).
- Ampliar l'oferta de formació professional.
- Posar en valor el professorat de les escoles bressol - no són guarderies, és educació infantil.
- Fer gratuïta l'escolarització a educació infantil.
- Vertebrar espais informals, on l'alumnat pugui parlar, compartir i fomentar l'esperit crític.
- Obrir els centres educatius a la societat i a les famílies.
- Establir un sistema d'avaluació anual del professorat.
- Utilitzar les eines informàtiques com a suport per a l'aprenentatge, no com a base. Tornar a sistemes d'aprenentatge més tradicionals, que passin per la lectura i la comprensió lectora, la redacció, el raonament lògic i la memorització.
- Promoure la conciliació familiar per aconseguir un temps de qualitat entre la infància i la família, a partir de la revisió dels horaris escolars. Caldria, en paral·lel, prendre mesures també al món laboral perquè les famílies tinguin més temps.
- Limitar l'expansió del sistema educatiu privat, ja que no hi ha control sobre els ensenyaments curriculars i, per exemple, no hi ha informació si ensenyen la història del país, el català, si participen en activitats culturals andorranes, quins valors transmeten...
- Promoure la formació contínua del professorat incidint en la formació en noves tecnologies i noves tecnologies aplicades a l'educació.
- Cal fomentar que l'alumnat andorrà conegui bé la diversitat existent al món.
- Fomentar que les famílies s'involucrin a l'escola a través de marcs menys formals, projectes culturals i festius compartits que apropin les famílies i les diferents generacions en l'educació als centres.
- Fomentar una educació de qualitat amb una major oferta d'estudis superiors que puguin ser homologats a l'estranger.
- Disposar de centres educatius de dimensió petita de major qualitat i amb major atenció a la diversitat.
- Promoure la formació del professorat en competències i eines per atendre la diversitat.
- Disposar d'un Pla Nacional de Recerca i Ensenyament Superior.

Conclusions de la sessió

Es considera necessari **redefinir i actualitzar el relat d'identitat del país**, a partir d'una andorranitat conscient i inclusiva que connecti les arrels amb la realitat social actual. Això implica promoure el coneixement de la història, els símbols i les tradicions andorranes, i assegurar que aquests

elements s'incorporin de manera transversal al sistema educatiu i a la vida quotidiana. Les institucions hi han de jugar un paper clau, liderant i exemplificant aquesta posada en valor de la identitat pròpia, sense complexos i amb una mirada oberta al món.

La **integració de la població immigrant** és identificada com un dels principals reptes i, alhora, una gran oportunitat per enfortir la cohesió social. Es defensa una identitat integradora que promogui la participació i la pertinença de totes les persones residents, garantint la igualtat de drets i deures i fomentant el respecte mutu. L'Andorra del futur s'imagina com un país amb una identitat compartida, cohesionada i oberta, que sap equilibrar la preservació de la seva cultura i valors amb la integració d'una societat diversa. La llengua catalana és reconeguda com l'eix vertebrador d'aquesta identitat comuna, mentre que la multiculturalitat es valora com una riquesa que ha de ser acollida i integrada activament.

Pel que fa a la **cultura**, es proposa que tingui una presència més visible i propera a la ciutadania, esdevenint un vehicle de transmissió de valors com la senzillesa, l'esforç i el respecte pel territori. La cultura ha de servir tant per reforçar la cohesió interna com per projectar una imatge positiva d'Andorra a nivell internacional, basada en la seguretat, la qualitat de vida, la sostenibilitat, la natura i l'excel·lència.

En l'àmbit **educatiu**, es considera que el sistema de tres sistemes educatius —andorrà, espanyol i francès— és un element singular i de cohesió, que cal preservar i enfortir. Tanmateix, es reclama una major **coherència i coordinació** entre els tres sistemes, impulsada per l'administració, per garantir una base comuna que incorpori el català, la cultura del país, la transmissió de valors i l'educació emocional, alhora que és un sistema que promou els aprenentatges, el talent i l'excel·lència.

Es proposa avançar cap a un model educatiu **inclusiu, innovador i vivencial**, que fomenti l'esperit crític i proporcioni competències per a la vida (ètica, economia personal, participació ciutadana, coneixement del sistema polític andorrà...). També es destaca la necessitat d'atendre la diversitat d'alumnat —tant amb necessitats especials com amb altes capacitats—, garantir ràtios adequades a les aules i reforçar la conciliació amb els ritmes familiars.

Finalment, es subratlla la importància d'impulsar la **formació professional i universitària** com a motors de talent i d'arrelament, vinculant-los a les necessitats del país i a les oportunitats de futur. Es proposa desenvolupar un Pla Nacional de Recerca i Ensenyament Superior que reforci les aliances internacionals i converteixi Andorra en un referent de qualitat i innovació educativa.